

Hasbahçe Kitaplığı / 51

İncili Çavuş Fıkraları

Hazırlayan

Muhammet YILDIZ

Yayın Yönetmeni
Kemal ERKAN

Yayın Koordinatörü
Faruk ÇINAR

Editör
Yasin ÖZKAN

Tashih
Yasin ODABAŞI

Grafik-Tasarım
Fatih DEVREZ

Kapak Tasarım
Sedat YAZILITAŞ

Kapak Çizim
Pervin ÖZCAN

İç Çizim
Mustafa SAĞ

Baskı ve Cilt

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54

Güneşli/Bağcılar - İSTANBUL

Tel.: 0212 657 88 00

Faks: 0212 657 95 88

Sertifika No: 16384

1. Basım: İstanbul, Haziran 2019 (2 bin adet)

ISBN: 978-605-80515-0-8

Süleyman Tevfik

Hasbahçe bir Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş. markasıdır.

Alemdar Mah. Divanyolu,

İncilicavus Sokak No: 9A

Sultanahmet-Fatih İstanbul

Tel./Faks: 0212 512 41 01

www.hasbahcekitap.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir.

İncili Çavuş Fıkraları

Süleyman Tevfik

Bu kitabın sahibi:

.....

.....

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	7
<i>İncili Çavuş</i>	9
Ağa Hazretlerinin Teri Derler.....	11
Ayakkabını Ben Aldım.....	14
Bu da Tazı Olur.....	17
Bu Âmâ Atışı Değil.....	20
Burada Budala mı Var?	24
Elli Değnek.....	28
Elmalar Limon Olmuş.....	32
Evet, Evet, Evet.....	38
Güzel Bir Cevap.....	41
Hesapsız İş Görmem.....	44
İncili ile Nemse Elçisi.....	48

İncili ile Yumurtacı.....	52
Kabahat Sizde	55
Kayıkcının Telaşı	58
Leblebi Ekilir mi?.....	60
Marsık Üflüyorum.....	63
Minareyi Keserim Ha!.....	65
Oh Oh, En Kabiliyetli Hekimdir.....	69
Onu Hâkim Efendiye Sor.....	72
Ört Üstümü de Öleyim.....	78
Uyuz İlacı.....	82
Zahmetsiz Maaş.....	84

TAKDİM

Fıkralar, zamana ve mekâna bağılı kalmadan bir düşünceye örnek göstermek, herhangi bir durumu açıklamak veya konuşmaya canlılık katmak için söylenen kısa hikâyelerdir. Milletlerin ortak hayat görüşünü ve zekâsını yansıtan bu tür, insanları güldürürken düşündüren ve terbiye eden bir hususiyete sahiptir.

Osmanlı devrinde fıkra (latîfe) kültürü yaygındır. Nüktedanlık, bir edebî saha olarak devlet adamlarından ulemaya kadar her kesim ve her kademedede yer bulmuştur. İnsanlar kendilerini edebî bir üslup ile tenkit edene karşı kabalıkla cevap vermeyi âdeta edep dışı kabul ettiklerinden, ya o anda ya da zamanı geldiğinde

latife ile cevabını vermeyi yine bir edep ölçüsü kabul etmişlerdir.

Osmanlı devri nüktedanlarından birisi de İncili Çavuş'tur. İncili'nin iyi bir öğrenim gördüğü, Arapça ve Farsça bildiği, zeki, olgun ve hazırcevap bir devlet adamı olduğu kaynaklarda zikredilmektedir. Onun fıkralarının dikkat çeken en önemli yönü, hikâyeye niteliğinde uzun olmasıdır.

İncili Çavuş fıkralarını ilk kez Osmanlı devri mabeyin kâtiplerinden Zorluzade Hacı (Aziz) Hüsnü Bey'in oğlu Süleyman Tevfik (Özzorluoğlu) toplayarak *İncili Çavuş* (1918) adıyla yayınlamıştır. Fıkraların, sonradan yapılan çeşitli baskıları da vardır. Bu kitaptaki fıkralar, Süleyman Tevfik'in, 1918 ve 1921'de iki farklı baskısı yapılan eserinden derlenerek sadeleştirildi. Fıkraların devrine ait tabir ve terimler değiştirilmeyip dipnotlarla izah edildi. Keyifle okunacağını düşündüğümüz en güzel fıkralar itinayla seçildi.

İncili Çavuş, her ne kadar diğer kültürel değerlerimiz gibi unutulmaya yüz tutsa da kıymeti, bilenler tarafından daima hatırlanacaktır.

Muhammet YILDIZ

İNCİLİ ÇAVUŞ

Asıl adı “Mustafa” olan İncili Çavuş’un hangi tarihte ve nerede doğduğu kesin olarak bilinmemektedir. 16. yüzyılın ikinci yarısında Sivas-Kayseri arasındaki Tomarza İlçesi’ne bağlı İncili Köyü’nde doğduğu söylenmektedir.

İncili Çavuş, Osmanlı devrinde çeşitli devlet kademelerinde önemli vazifelerde bulunmuştur. Onun zekâsı, engin kültürü ve güzel konuşması padişahın dikkatini çektiği için saraya alınmıştır. İstanbul’a nasıl geldiği ve saraya hangi vazifeyle alındığı tam olarak bilinmemektedir.

Sultan Birinci Ahmed devrinde İran’a elçi olarak vazifelendirilmesi ile Anadolu’nun birçok yerini gezme imkânı bulmuştur. Genç yaşta

girdiği saray çevresinde elde ettiği yerini, nükteleri ve hazırcevaplığı ile uzun yıllar koruyabilmesi, onun akıllı ve zeki birisi olduğunu göstermektedir.

İncili Çavuş, Nasreddin Hoca'dan sonra Türk mizah kültürünün en önemli simalarından biri olmuş, karşısına çıkan meseleleri genellikle nüktedanlığı ile halletmiştir. Verdiği cevap ve gösterdiği çözüm yolları ile karşındakileri hem düşündürmüş hem de güldürmüştür. Padişaha yakınlığı sayesinde de gördüğü her şeyi alaya alma ve halkın isteklerini, duygu ve düşüncelerini padişaha doğrudan iletme hakkına sahipti. Hazırcevaplığı, nükteleri ve ibretli fıkraları ile asırlardır tanınan ve sevilen birisi olmuştur.

İncili Çavuş'un ne zaman ve nerede vefat ettiği kesin olarak bilinmemektedir. Kabri Edirnekapı Mezarlığı'nda Lâ'li Çeşmesi'ni biraz geçince Defterdar'a inen yola varmadan sağ taraftan yaklaşık 20 metre içeridedir. Yuvarlak mermer taştan yapılmış bir mezar taşı üstünde sülüs yazı ile "Merhum İncili Mustafa Çavuş ruhu için Fatiha! Sene 1042" ibaresi yazılıdır.

Ağa Hazretlerinin Teri Derler

İncili Çavuş, henüz saraya girmediği sıralarda İstanbul'da epeyce şöhret kazanır ve yanlarında bulunduğu birçok devlet büyüğünden ve padişah yakınlarından iltifat görür. O zamanlar darüssaade ağası olan Hacı Cafer Ağa'yla tanışır.

Bir gün memleketinden bir mektup alır. Bu mektupta memleketindeki emlak ve arazisine bazı zorbalar tarafından zarar verildiğinden şikâyet edilir. Valiye bir tavsiye mektubu gönderilirse bu saldırının çözüleceği söylenir.

İncili, bu tavsiye mektubunu kime yazdıracağını biraz düşündükten sonra darüssaade ağası aklına gelir. Hemen kalkıp onun yanına gider ve durumu anlatarak bir tavsiye mektubu yazmasını